

Osoko bilkura

Gasteizen, Etxezarra erakinean, 2021eko urriaren 29an.

Batzar-agiria

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Coyos, Jean-Baptiste, euskaltzainburuordea,
Arejita, Adolfo, idazkaria,
Urkia, Miriam, Iker sailburua,
González de Viñaspre, Roberto, diruzaina,
Aleman, Sagrario, Jagon sailburua,
Azkarate, Miren,
Goenaga, Patxi,
Iñigo, Andres,
Irazu “Bernardo Atxaga”, Jose,
Kintana, Xabier,
Lakarra, Joseba,
Oñederra, Miren Lourdes,
Peillen, Txomin,
Rekalde, Paskual,
Uribarren, Patxi, eta
Zabaleta, Patxi.

Mujika, Alfontso, Osa, Erramun, zegozkien gaitan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Aurelia Arkotxa; Jabier Kaltzakorta; Andoni Sagarna; Patxi Salaberri; Xarles Videgain eta Mikel Zalbide.

Ahalak: Aurelia Arkotxak ahala Miriam Urkiari; Jabier Kaltzakortak ahala Andres Urrutiari; Andoni Sagarnak ahala Miriam Urkiari; Patxi Salaberrik ahala Andres Urrutiari; Xarles Videgainek aha-

la Patxi Zabaletari; Mikel Zalbidek ahala Andres Urrutiari.

Batzarra Gasteizen, Etxezarra eraikinean, egin da, 2021eko urriaren 29an, ostiralean. Bilkurari hasiera eman aurretik, Arabako ordezkari-tza berriaren irekitze-ekitaldia egin da.

Bertan izan dira Gorka Urtaran Gasteizko alkatea, Bingen Zupiria Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza Politikarako sailburua, Pedro Eloseggi Arabako Batzar Nagusietako presidentea, Joseba Lozano Eusko Jaurlaritzako Herri Administrazioetan Hizkuntza Normalizatzeko zuzendaria, Lexuri Ugarte Arabako Foru Aldundiko Euskara eta Gobernu irekiko zuzendaria eta Gasteizko Udalean ordezkari-tza duten alderdietako ordezkariak, Iñaki Gurtubai (EAJ), Felix González (EH-Bildu), Estibaliz Canto (PSE), Ainhoa Domaica (PP) eta Garbiñe Ruiz (Elkarrekin Podemos).

Ekitaldiaren ondoren, 11:00etan, A. Urrutia euskaltzainburuak euskaltzain guztiak agurtu eta etorririkoen zerrenda eta ahalak irakurri ditu. Quoruma badela egiaztatu ondoren, urriko Osoko bilkurari hasiera eman zaio.

1. Osoko bilkurako (2021-09-24) bilera-agiria onestea, hala erabakiko balitz.

E. Osak aditzera eman duenez, P. Zabaletaren iruzkina jaso da. A. Urrutiak ahoz bestelako oharririk egin nahi den galdetuta, ez da egin.

Zabaletak batzar-agiriaren lehenengo aztergaiaren azken paragrafoan, "...horietatik 5 2021-09-24ean egon gabeak" gehitzea proposatu du. Aditzera eman da, bilera-agirietan, bozketen emaitzak jaso direnean, ez dela inoiz egondakoen eta egon gabekoen arteko bereizketarik egin. P. Zabaletak aditzera eman du proposamen berria dela eta hala jaso dadin nahi duela.

Adostasunik egon ez denez, aurkeztutako bilera-agiriaren proposamena onartzeko bozketa egin da. Emaitza hauxe izan da: bilera-agiria bere horretan onartzearen alde 16 boto, kontra 1 eta 5 zuri. Ondorioz, 2021eko irailaren 24ko bilera-agiria onetsi da.

2. Exonomastika. *Hizkuntza hil eta klasikoen araua* (47. araua) eguneratzeko proposamena. Aurkeztu.

A. Mujika Exonomastika batzordearen idazkariak hitza hartu du. Azpimarratu duenez, Euskaltzaindiaren Hiztegiko lantaldearen arduradunak egindako eskaera baten haritik Exonomastika batzordeak 47. araua aztertu du, ea eguneratu behar ote zen proposatzeko. Izan ere, arau hori 1995ekoa da, ez da inoiz eguneratu eta hizkuntza-zerrenda bat besterik ez da, irizpideak zehazten ez dituen. Exonomastika batzordeak, gerora, beste arau asko prestatu ditu, eta hizkuntza-izenak eta herriar-izenak emateko irizpideak ere zehaztu ditu.

Azterketa horren ondorioz, batzordeak uste du arau horretan ageri diren 35 hizkuntza-izenetako 4 eguneratu behar direla, 142. arauarekin (*Antzinateko eskualdeen euskarazko izenak*) eta 147. arauarekin (*Antzinateko hirien euskarazko izenak*) bat etorritzeko. Hala, *akadera*, *hatiera*, *likiera* eta *sumeriera* izenen ordez, *akadiera* (*Akad* eta *akadtar* arautuekiko koherentzia izateko), *hattiera* (*Hatti* eta *hattiar* arautuekiko koherentzia izateko), *liziera* (*Lizia* eta *liziar* arautuekiko koherentzia izateko) eta *sumerrera* (*Sumer* eta *sumertar* arautuekiko koherentzia izateko) jartzea proposatu du batzordeak. Kasu horietako bakoitzaren deskribapen xehea ageri da banatu den dokumentazioan.

Txostena banatu ostean, oharrak egiteko epea zabaldu da, azaroaren 19a artekoa.

3. Exonomastika: *Munduko artelanak: pintura, argazkigintza eta eskultura araua.* Aurkeztu.

Exonomastika batzordeko idazkariak esan duenez, Artelanen izenak euskaraz idazteko irizpideak ezartzeko langintzaren barnean, jada arau bihurtuta eta argitaratuta dauden. *Historiaurreko eta Antzinaroko artelanen izenak* (191. araua) eta *Artelannen izenak. Arkitektura* (193. araua) arauen jarraipen gisa, pintura, argazkigintza eta eskulturako artelanak araugaia landu du Exonomastika batzordeak. Aurrekoetan bezala, lehen zatian artelan-motak izendatzeko irizpide xeheak deskribatzen dira, ortografikoak eta ortotipografikoak. Bigarren zatian, mundu osoko eskultura eta pintura ospetsu batzuen zerrenda eskaintzen da, irizpide horiek nola gauzatzen diren zehazteko.

Exonomastika batzordeak hiru puntu argitzeko eskatu dio Osoko bilkurari:

Ea *Kristo Erredentorea* (*erredentore* ez da sarrera EHn) edo *Kristo Berreroslea* (*berrerosle* sarrera da EHn) izendatu behar litzatekeen Brasilgo estatua ospetsua, eta *erredentore* hitzaren erabilera-datu zehatzak eman ditu.

Toledoren ikuspegia edo *Toledoko ikuspegia* izenburuari buruzko iritzia eskatu du.

Ea *Gurutzetik jaistea* edo *Gurutzetik eraistea* izendatu behar litzatekeen Van der Weydenen margolan ospetsua, eta bi aukeren erabilera-datu xeheak eman ditu.

Bestalde, Euskaltzaindiaren Hiztegiaren ageri ez diren baina beharrezkotzat jotzen diren *odaliska*, *diban* eta *anuntziazio* hitzak ere onartzea eskatu du.

Aurkezpenaren ondoren, euskaltzainek, araua onartzean, hedatzea garrantzitsua dela iritzi diote. Horrela, aurkezpenak museoetako ordezkariak-eta tartean direla edota argitalpena askotariko erakundeekin egitea iradoki dute. A. Urrutiak ideia ona dela iritzirik, norabide horretan urratsak eginen direla esan du. Horren ondoren, oharrak egiteko epea zabaldu da, azaroaren 19a artekoa.

4. Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak. Batzorde ahaldunduen oharrak (XXVIII). Jasotako oharrak aztertu eta erabakiak hartu.

M. Urkia Batzorde Ahaldunduko idazkariak aditzera eman duenez, iraileko bileran aurkeztutako oharrei A. Urrutiak eta M. L. Oñederrak egin dizkiete iruzkinak.

A. Urrutiak *administrazio(-)kontseilu*, *administrazio(-)zuzenbide*, *enpresa*, *erregeorde 2*

eta *erreginaorde 2* formen definizioei buruzko oharrak egin ditu, eta hala onartu ditu Osoko bilkurak: *administrazio(-)kontseilu* ('Merkataritza-sozietateetan, horien eguneroko jarduerari buruzko erabakiak hartzen dituen batzordea, batzar orokorrak izendatua.');

administrazio(-)zuzenbide ('Zuzenbide publikoaren adarra, administrazio publikoaren esparrua osatzen duten subjektuen jarduera arautzen duena.');

enpresa ('Ondasunak edo zerbitzuak ekoizten dituen antolakundea.');

erregorde 2 ('Adin txikikoa edo ezgaia den erregearen ordeztatu den agintaria.');

eta *erreginaorde 2* ('Adin txikikoa edo ezgaia den erreginaren ordeztatu den agintaria').

M. L. Oñederrak *itzal 3* sarrerako adibidea zuzentzeko eskaera egin du, eta hala onartu da: *Hor dauzkagu Bonaparteren itzalean lanari ekin zioten langile apalak*.

Gainerako formei buruzko idatzizko oharririk ez da jaso. Ondorioz, bere horretan onartu dira.

5. Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak. Batzorde ahaldunduen oharrak (XXIX). Aurkeztu.

Zerrenda berria aurkeztu du Batzorde Ahaldunduko idazkariak, M. Azkaratek eta A. Iñigok egindako oharrak eta egitasmoko kideek emandako erantzun arrazoiak biltzen dituenak.

Txostena banatu ostean, oharrak egiteko epea zabaldu da, azaroaren 19a artekoa.

6. Euskaltzaindiaren 2022ko egutegia. Aurkeztu.

E. Osa idazkariordeak Euskaltzaindiaren 2022ko behin-behineko egutegia aurkeztu du. Aurkeztutako idatzian ageri dira osoko eta ageriko bilkurak egiteko egunak eta tokiak, bai eta bestelako gaiak ere (jardunaldiak, erakusketak eta abar).

Txostena banatu ostean, oharrak egiteko epea zabaldu da, azaroaren 19a artekoa.

7. Esku artekoak.

7.1. Ibon Sarasola euskaltzaina emeritu izaerara igarotzearen ondorioz, hutsartea betetzeko aurkezturiko hautagaiak. Arautegiaren 33. eta 34. artikulua betetzeko, hutsartea betetzeko, M. Azkarate, R. González de Viñaspre, P. Rekalde eta A. Sa-

garna euskaltzain osoek Alfontso Mujika Etxeberria euskaltzain urgazlea aurkeztu dute. Gaiaren merezimenduak xeheki aipatu dira aurkezturiko idatzian.

Hautagaiaren aurkezpen laburra:

Alfontso Mujika (Donostia, 1959): Ingeniaritza Tekniko Industrialala ikasi zuen EHUUn. 1982-1987 bitartean, Donostiako AEKn lan egin zuen, irakasle, hasieran, eta Donostialdeko AEK-ko eraketa-arduradun azken hiru urteetan. 1987-1990 bitartean, Udako Euskal Unibertsitateko kudeatzailea izan zen. 1990az geroztik, Elhuyarren dihardu hizkuntza-teknikari: *Elhuyar Hiztegi Entziklopedikoaren* erredaktorea izan zen eta Klaudio Harluxet Fundazioak argitaratutako *Euskal Hiztegi Entziklopedikoa* 8 liburukiko entziklopediaren erredakzio-burua ere bai (1995); halaber, telebistako *Teknopolis* zientzia-dibulgazioko programaren erredaktorea (1999-2001) eta zuzendaria (2000-2002) izan da. Eusko Jaurlaritzako Terminologia Batzordeko kidea da 2008tik eta Nafarroako Unibertsitatearen Donostiako Tecnun Ingeniaritza Goi Eskolako irakaslea da 2017az geroztik. 2002tik, Euskaltzaindiaren Exonomastika batzordeko kidea da, eta 2007tik batzorde horretako idazkaria. 2006ko maiatzaren 26an izendatu zen euskaltzain urgazle, eta Onomastika batzordeko kidea da 2016tik, eta 2017tik idazkaria. 2016tik, *Euskara Batuaren Eskuliburua* egitasmoaren aholkulari eta ohargilea ere bada. Gainera, 2019an, Euskaltzaindiaren Onomastika batzordeak argitaratutako *Kale eta karriken izenak hautatzeko eta idazteko irizpideak* liburuaren idazle eta prestatzailea izan zen.

7.2. Xabier Kintana euskaltzain emeritu izatera igaro da. 2021eko urriaren 13an, 75 urte egin dituen gero, Arautegiaren laugarren bis artikulua eta Barne-erregelen 5.1 xedapenaren arabera, X. Kintana euskaltzain emeritu izatera igaro da. Horiek horrela, hutsarte iragarri da, Arautegiaren 33. artikulua arabera.

Hutsarte “hornitzeko proposamenak hurrengo bi batzarretan aurkeztu ahal izango dira” (Arautegiaren 33. artikulua eta Barne-erregelen 64.3 xedapena). Horrela, gogorazi da Arautegiaren 34. artikulua dioena: “Euskaltzain osoa izateko proposamena hiru euskaltzain osok izenpetu behar dute. Proposamenaz batera, zerranda bat egin behar da, gai bakoitzak dituen merezimenduak xeheki aipatuz”.

7.3. Bizkaiko, Gipuzkoako eta Ipar Euskal Herriko euskaltzain urgazleak eta ohorezko euskaltzainak, atzerrikoak barne direla, izendatzeko prozesua ireki da. Horrela, gogorazten da, proposamenak idatziz eta, gutxienez, bi euskaltzain osoren sinadura dutela aurkeztu behar direla. Halaber, gaiak aurrera egin ahal izateko, Osoko bilkuraren bozen nagusitasuna erdietsi beharko du. Beraz, hautagaiak azaroan zehar aurkeztu ahal izango dira. Bozketak, azaroaren 26an, Iruñean, egingo

den Osoko bilkuran egingo dira.

A. Urrutia euskaltzainburuak aditzera eman du Zuzendaritzaren asmoa dela zerrenda bat adostea eta, ahal den neurrian, bozketa ekiditea, inor kanpoan gelditzea eta mintzea ekidin ahal izateko.

7.4. Hurrengo bilkurak.

Azaroaren 3an, egoitzan, 11:00etan, Bonifazio Etxegarai euskaltzain oso zenaren 3 argitalpen aurkeztuko dira. Euskaltzainei gonbita egin zaie ekitaldian parte hartu ahal izateko.

Azaroaren 12an, Donostian, San Telmo museoa “Euskal sustraiko jende izenak erromatar epigrafian. Soriako Tierras Altasko hilarriak” izenburuaren ildoan egingo den erakusketaren berri eman du R. González de Viñaspre Onomastika batzordeko buruak. Euskaltzainak gonbidatu dira hainbat astez bisitatzeko moduan egongo den erakusketara hurreratzeko.

Azaroaren 19an, Iruñean, Kondestablearen Jauregian, XXVI. Jagon Jardunaldia egingo da. S. Aleman Jagon sailburuak egitaraua xeheki aletu du. Euskaltzainei egitaraua eskuratu eta joateko gonbita egin zaie.

Azaroaren 26an, Iruñeko udaletxean, Osoko bilkura egingo da. Deialdiaren xehetasunak aurrerago emango dira.

8. Azken ordukoak.

P. Goenagak Gasteizko Udalak *Etxezarra* eraikinaren goialdea Euskaltzaindiaren esku jartzeagatik udalari eskerrak emateko gutuna igortzea proposatu du. Era berean, *Etxezarra* izenaren erabilerari buruz iritzia eman dezala eskatu dio Onomastika batzordeari, bai eta emaitza Gasteizko Udalari jakinaraztea ere, aurrerantzean etengabe erabiliko den izen hau ondo erabilia izan dadin.

Eta bestelako aztergairik ez dela, Osoko bilkura bukatutzat eman da, 13:30ean.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Adolfo Arejita,
idazkaria